

ΠΡΟΣ:

Πρωθυπουργό της Ελληνικής Δημοκρατίας

Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Προέδρους των Κοινοβουλευτικών Ομάδων των κομμάτων της Βουλής των Ελλήνων

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος (DG Environment) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Αθήνα, 06 Αυγούστου 2026

ΘΕΜΑ: «Τα Σπιτάκια Ανακύκλωσης και η ανάγκη μεταρρύθμισης της εποπτείας της Διευρυμένης Ευθύνης του Παραγωγού»

Αξιότιμες Κυρίες & Κύριοι,

Η Ελληνική Εταιρεία Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΕΕΔΣΑ) www.eedsa.gr αποτελεί τον εθνικό επιστημονικό, μη κερδοσκοπικό φορέα που συμβάλλει στη διαμόρφωση της εθνικής πολιτικής για τη βιώσιμη διαχείριση των αποβλήτων και την προώθηση της κυκλικής οικονομίας, μέσω της επιστημονικής τεκμηρίωσης, της ανταλλαγής γνώσης και της συνεργασίας των εμπλεκόμενων φορέων.

Η ΕΕΔΣΑ, με εικοσαετή συμβολή στη διαμόρφωση της εθνικής πολιτικής διαχείρισης αποβλήτων, με την παρούσα επιστολή επισημαίνει ένα ιδιαίτερα σοβαρό ζήτημα που επηρεάζει δυσμενώς την εφαρμογή του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου για τη διαχείριση αστικών στερεών αποβλήτων (ΑΣΑ) σε εθνικό, και όχι μόνο, επίπεδο.

Το ζήτημα που έχει λάβει δημοσιότητα με τα «Σπιτάκια Ανακύκλωσης» αφορά σε μέρος (φιάλες) από τα απόβλητα συσκευασιών, τα οποία αντιπροσωπεύουν περίπου το **20-25% κ.β.** των παραγόμενων ΑΣΑ στη χώρα και, ως εκ τούτου, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων για την ανακύκλωση και την κυκλική οικονομία.

Τα απόβλητα συσκευασιών **εμπίπτουν στη Διευρυμένη Ευθύνη των Παραγωγών** (όπως και άλλα ρεύματα αποβλήτων) που αποτελεί **θεμελιώδη αρχή της ενωσιακής** (Οδηγίες και Κανονισμοί της ΕΕ) **και εθνικής νομοθεσίας** (Ν.4819/2021) για τη διαχείριση των αποβλήτων.

Σύμφωνα με αυτήν την αρχή:

1. **Το κόστος** της χωριστής συλλογής και των αναγκών υποδομών ανάκτησης για την προετοιμασία τους για επαναχρησιμοποίηση-ανακύκλωση **βαρύνει τους υπόχρεους παραγωγούς** μέσω των εγκεκριμένων Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης **και όχι τον κρατικό προϋπολογισμό ή λοιπούς δημόσιους εθνικούς ή ευρωπαϊκούς πόρους.**

2. Ειδικότερα οι υπόχρεοι παραγωγοί, κατά την πώληση των προϊόντων τους (π.χ. νερό ή αναψυκτικά σε συσκευασία φιαλών), χρεώνουν το **τέλος διευρυμένης ευθύνης** τους για την ανακύκλωση των φιαλών μετά τη χρήση τους, **που το πληρώνουν οι πολίτες καταναλωτές κατά την αγορά προϊόντος .**

3. Η εισφορά διευρυμένης ευθύνης τους, οι παραγωγοί το αποδίδουν σε μη κερδοσκοπικά συλλογικά συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης (ΣΣΕΔ), στα οποία μετέχουν υποχρεωτικά και **τα οποία με τη σειρά τους**

χρηματοδοτούν την αγορά εξοπλισμού και μέρους της τελικής επεξεργασίας (όπως τα σπιτάκια ανακύκλωσης) και τη λειτουργία της ανακύκλωσης.

Η εκπλήρωση των υποχρεώσεων της Διευρυμένης Ευθύνης του Παραγωγού, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας των Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών, **εποπτεύεται από το ΝΠΙΔ Ελληνικός Οργανισμός Ανακύκλωσης (ΕΟΑΝ), του οποίου το Διοικητικό Συμβούλιο** ορίζεται με Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, όπως και οι πράξεις του υπάγονται στην αρμοδιότητα **απ' ευθείας του Υπουργού ΠΕΝ.**

Ειδικότερα:

1.Ο ΕΟΑΝ είναι υπεύθυνος να εγκρίνει τα Επιχειρησιακά Σχέδια των ΣΣΕΔ, καθώς και να εφαρμόζει πλαίσιο παρακολούθησης, εποπτείας και επιβολής κυρώσεων προκειμένου να διασφαλίζεται, μεταξύ άλλων, η ορθή χρήση των χρηματοδοτικών μέσων.

2. Ο Υπουργός ΠΕΝ διασφαλίζει ότι η λειτουργία του ΕΟΑΝ ασκείται αποτελεσματικά στο πλαίσιο των νομοθετημένων αρμοδιοτήτων του.

Υπό το πρίσμα αυτό, ιδιαίτερο προβληματισμό προκαλεί η υπό διερεύνηση υπόθεση των «Σπιτιών Ανακύκλωσης» Ειδικότερα, χωρίς να προδικάζεται το αποτέλεσμα οποιασδήποτε τυχόν διοικητικής ή δικαστικής διερεύνησης, γεννάται εύλογος προβληματισμός, καθώς το προβλεπόμενο πλαίσιο **εποπτείας από τον ΕΟΑΝ και τον Υπουργό ΠΕΝ, δεν λειτούργησε** αποτελεσματικά, στο μέτρο τουλάχιστον που οι συγκεκριμένες υποδομές αφορούν απόβλητα συσκευασίας και χρηματοδοτήθηκαν **όχι από τους υπόχρεους παραγωγούς, αλλά από δημόσιους (ευρωπαϊκούς) πόρους άνω των 160 εκ ευρώ**, δύο προγραμμάτων του ΕΣΠΑ (Πόροι Ευρωπαϊκής Ένωσης) και Α. Τρίτης (Πόροι Δανείου Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων).

Το γεγονός αυτό μπορεί να **οδηγήσει σε παραβίαση** της Οδηγίας της ΕΕ για τη διευρυμένη ευθύνη παραγωγού (ΔΕΠ), της αρχής ο ρυπαίνων πληρώνει, του ενωσιακού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων με **δυσμενείς οικονομικές και δημοσιονομικές συνέπειες για την Ελλάδα**.

Η υπόθεση αυτή αναδεικνύει ένα ευρύτερο θεσμικό ζήτημα ως προς την αποτελεσματικότητα του υφιστάμενου συστήματος πρόληψης, ελέγχου και εποπτείας. Παρά τη σημαντική μεταρρύθμιση που εισήγαγε ο Ν. 4819/2021, με τον οποίο ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη οι Οδηγίες (ΕΕ) 2018/851 και 2018/852, η εμπειρία εφαρμογής του καταδεικνύει ότι οι προβλεπόμενοι μηχανισμοί εποπτείας, ελέγχου και επιβολής κυρώσεων δεν έχουν λειτουργήσει με την απαιτούμενη αποτελεσματικότητα στον τομέα της εναλλακτικής διαχείρισης των αποβλήτων συσκευασίας.

Η εμπειρία, λοιπόν, εφαρμογής του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου των Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης Συσκευασιών αναδεικνύει τις ακόλουθες **συστημικές διαχρονικές αδυναμίες**:

(1) Η εποπτεία δεν ασκείται με τη συνέπεια και την αποτελεσματικότητα που απαιτείται, ενώ δεν προκύπτει συστηματική αξιοποίηση των προβλεπόμενων μηχανισμών ελέγχου, συμμόρφωσης και επιβολής διοικητικών κυρώσεων.

(2) Υπάρχουν στρεβλώσεις στην αγορά με τη δημιουργία σημαντικών αποκλίσεων μεταξύ των δύο εγκεκριμένων Συστημάτων Εναλλακτικής Διαχείρισης ως προς την αποτελεσματικότητα και το ύψος των οικονομικών εισφορών που καταβάλλουν οι υπόχρεοι παραγωγοί. Παράλληλα, υπάρχει μεγάλη εισφοροδιαφυγή, η οποία, ενώ θα μπορούσε να ελεγχθεί και να επιβληθούν κυρώσεις, δεν έχει ενεργοποιηθεί μέχρι στιγμής.

(3) Δεν έχει ολοκληρωθεί η αναθεώρηση των οικονομικών εισφορών των υπόχρεων παραγωγών, ώστε αυτές να ανταποκρίνονται στο πραγματικό κόστος χωριστής συλλογής, μεταφοράς, διαλογής και ανακύκλωσης των αποβλήτων συσκευασίας, σύμφωνα με την αρχή της **πλήρους κάλυψης του κόστους** που διέπει τη Διευρυμένη Ευθύνη του Παραγωγού.

(4) Δεν επιτυγχάνονται οι εθνικοί (και παράλληλα ενωσιακοί) στόχοι ανακύκλωσης των πλαστικών συσκευασιών, με αποτέλεσμα την επιβολή έξτρα τέλους (εθνικής συνεισφοράς στον π/υ της ΕΕ, μέσω της

επιβολής των Ίδιων Πόρων) από την ΕΕ προς την Ελλάδα, **άνω των 100 εκ / έτος** (800 ευρώ/τν μη ανακυκλωμένης πλαστικής συσκευασίας).

Λόγω των ανωτέρω συστημικών αδυναμιών είναι **αμφίβολη η επίτευξη των εθνικών και ενωσιακών στόχων ανακύκλωσης για το 2030** για τα απόβλητα συσκευασίας και, συνεπακόλουθα, για το σύνολο των αστικών στερεών αποβλήτων και αυξάνεται ο κίνδυνος μη συμμόρφωσης της χώρας προς τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το ενωσιακό δίκαιο με κίνδυνο επιβολής προστίμων από την ΕΕ.

Επειδή τα ανωτέρω αποτελούν συστημικές αδυναμίες του ισχύοντος πλαισίου, που διαχρονικά δεν επιλύθηκαν από τους εποπτεύοντες φορείς (Υπουργούς ΠΕΝ και ΕΟΑΝ), η ΕΕΔΣΑ προτείνει **θεσμική μεταρρύθμιση** με:

τη μεταφορά των εποπτικών, ελεγκτικών και κυρωτικών αρμοδιοτήτων του ΕΟΑΝ για τα Συστήματα Εναλλακτικής Διαχείρισης **στη Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων (ΡΑΑΕΥ)**, όπως **άλλωστε είχε νομοθετηθεί με τον Ν. 5037/2023 (Άρθρο 23, παρ. 7.: Έως την 31η Δεκεμβρίου 2024, το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας αξιολογεί τη σκοπιμότητα επέκτασης της αρμοδιότητας της Ρ.Α.Α.Ε.Υ. σε θέματα εποπτείας των συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης και απορρόφησης του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης).**

Η ΡΑΑΕΥ, ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή, διαθέτει θεσμικές εγγυήσεις ανεξαρτησίας και αποδεδειγμένη εμπειρία στην άσκηση ρυθμιστικών, ελεγκτικών και κυρωτικών αρμοδιοτήτων. Η μεταφορά των αρμοδιοτήτων αυτών εκτιμάται ότι θα ενισχύσει την ανεξαρτησία και την αποτελεσματικότητα της εποπτείας, θα διασφαλίσει την ενιαία εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου, θα ενισχύσει τη διαφάνεια και την ίση μεταχείριση των υπόχρεων παραγωγών και θα συμβάλει στην επίτευξη των εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων για την ανακύκλωση και την κυκλική οικονομία.

Η προτεινόμενη ανακατανομή αρμοδιοτήτων δεν αποσκοπεί στην αποδυνάμωση του ΕΟΑΝ, αλλά στην ορθολογικότερη κατανομή των θεσμικών του λειτουργιών.

Η ανάθεση της εποπτείας και της επιβολής του καθεστώτος της Διευρυμένης Ευθύνης του Παραγωγού στην ανεξάρτητη ρυθμιστική αρχή ΡΑΑΕΥ θα επιτρέψει **στον ΕΟΑΝ να επικεντρωθεί** αποτελεσματικότερα στον στρατηγικό **σχεδιασμό για τις νέες πολιτικές της ΕΕ** στο πλαίσιο του EU Circular Act, στην **τεχνική υποστήριξη της βελτίωσης εφαρμογής** της εθνικής πολιτικής για τα απόβλητα.

Εναλλακτικά, θα πρέπει η συνέχιση της λειτουργίας του ΕΟΑΝ με τις υφιστάμενες αρμοδιότητες εποπτείας και ελέγχου να ενδυναμωθεί μέσω **της θεσμικής μετατροπής του σε Ανεξάρτητη Αρχή**, καθώς η λειτουργία του ΕΟΑΝ με την εποπτεία από τον εκάστοτε Υπουργό ΠΕΝ έχει αποδειχθεί διαχρονικά ότι επέφερε καθυστερήσεις στη λήψη αποφάσεων και, εντέλει, την απαξίωση του Οργανισμού και το σημερινό τέλμα.

Η ΕΕΔΣΑ παραμένει στη διάθεση της Πολιτείας και των ευρωπαϊκών θεσμών για την παροχή κάθε αναγκαίας επιστημονικής και τεχνικής τεκμηρίωσης και συνδρομής, με αποκλειστικό γνώμονα την αποτελεσματική εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, την προστασία του δημοσίου συμφέροντος και την επίτευξη των στόχων της κυκλικής οικονομίας.